

Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana

---

en lectura fàcil

Adaptació a lectura fàcil:

FA-GI-LI-TO

El Servei
d'Accessibilitat
Cognitiva de:

**Plena
inclusió**
Comunitat
Valenciana

Revisió i supervisió:

Servei Accessibilitat Cognitiva
Plena inclusió CV

Validació de textos:

Paula Rodríguez
Mauricio Palomar
Luis José Pérez

Disseny y maquetació:

ideal Branding

Fotografies i il·lustracions:

© arxiu Corts Valencianes
© 123RF.com

Edita: Corts Valencianes

ISBN: 978-84-89684-64-5

Dipòsit legal:

Adaptat i validat per persones amb discapacitat intel·lectual.

Logotip europeu de lectura fàcil: © Inclusion Europe.

Més informació en <https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read/>

Índex

Introducció	pàgina 2
Preàmbul	pàgina 4
Títol 1 La Comunitat Valenciana	pàgina 6
Títol 2 Els drets dels valencians i valencianes	pàgina 10
Títol 3 La Generalitat	pàgina 17
■ Capítol 1. La Generalitat	pàgina 17
■ Capítol 2. Les Corts Valencianes o Les Corts	pàgina 18
■ Capítol 3. El President de la Generalitat	pàgina 24
■ Capítol 4. El Consell	pàgina 27
■ Capítol 5. L'administració de justícia	pàgina 29
■ Capítol 6. Altres institucions de la Generalitat	pàgina 33
■ Capítol 7. Règim jurídic	pàgina 35
Títol 4 Les competències	pàgina 38
Títol 5 Relacions amb l'Estat i altres comunitats autònomes	pàgina 50
Títol 6 Relacions amb la Unió Europea	pàgina 52
Títol 7 Acció exterior	pàgina 54
Títol 8 Administració local	pàgina 56
Títol 9 Economia i hisenda	pàgina 60
Títol 10 Reforma de l'Estatut	pàgina 68
Disposicions	pàgina 70

Introducció

Açò és l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana adaptat a lectura fàcil.

La lectura fàcil és una manera de fer comprensibles els textos.

Explica la informació de manera més senzilla perquè totes les persones puguen entendre-la.

Sobretot, les persones que tenen algunes dificultats de comprensió lectora.

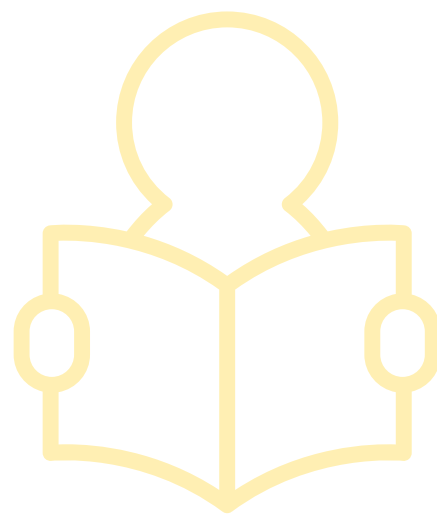
Amb l'adaptació de l'Estatut, aconseguim que més persones entenguen les lleis i normes d'aquesta comunitat autònoma.

És important que tots els ciutadans i les ciutadanes de la Comunitat Valenciana coneguen el seu estatut d'autonomia.

Aquest document no té validesa jurídica.

El document que té validesa jurídica és l'original.

Hem intentat destacar-ne les idees més importants.

■ Què són els estatuts d'autonomia?

Els estatuts d'autonomia estan formats pel conjunt de normes polítiques i socials que té cada comunitat autònoma.

Com que a Espanya hi ha 17 comunitats autònomes i 2 ciutats autònomes, que són Ceuta i Melilla, tenim 19 estatuts d'autonomia.

Cada estatut d'autonomia és diferent.

Per exemple, l'Estatut de la Comunitat Valenciana només serveix per a la Comunitat Valenciana, i l'Estatut d'Aragó només serveix a Aragó.

No obstant això, Espanya només té una constitució. És la Constitució de 1978, que val per a tota Espanya.

La Constitució és la llei més important del país i serveix per a tots els espanyols i espanyoles.

L'estatut d'autonomia de cada comunitat autònoma aborda temes molt importants, com l'organització del govern de la comunitat, les funcions dels seus càrrecs, els drets i deures de la ciutadania i els símbols que caracteritzen la comunitat autònoma. A més, els estatuts respecten la Constitució.

Preàmbul

La Comunitat Valenciana naix pel desig dels seus habitants de tindre una identitat pròpia.

Això va ser possible després d'aprovar-se la Constitució espanyola.

L'Estatut va permetre al poble valencià tindre un govern propi amb les seues **institucions** i amb les seues tradicions i la seua cultura.

L'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana està recollit en la Llei orgànica 5/1982, d'1 de juliol, aprovada per les Corts Generals espanyoles.

L'Estatut d'autonomia valencià està format per diversos apartats:

- **Preàmbul.**
Explica per què és necessària aquesta llei.

- **Títols.**
Són els temes sobre els quals tracta la llei.
Aquesta llei té 10 títols.
Alguns títols tenen diversos capítols.
  - **Articles.**
Són les normes i acords que cal complir.

- **Disposicions addicionals, transitòries i finals.**
Són els apartats que van després dels articles i expliquen altres acords de **Les Corts**.

Preàmbul

és una explicació al començament d'un escrit sobre el que es tracta.

Institucions

són òrgans de govern que dirigeixen els països o ajuden perquè tot funcione bé. I perquè es complisquen les lleis. Per exemple, Les Corts.

Les Corts són el parlament valencià. I controlen el govern. És on es fan i es voten les lleis, i representen tots els valencians i valencianes.

Aquests són els 10 títols o temes sobre els quals tracta l'Estatut d'autonomia valencià:

El títol 1 defineix el territori de la Comunitat Valenciana, la seua bandera, el lloc on es troba i la llengua pròpia.

El títol 2 recull els drets dels valencians i valencianes.

El títol 3 està dedicat a la Generalitat i les seues institucions.

El títol 4 explica què fa la Generalitat.

El títol 5 explica les relacions de la Comunitat Valenciana amb Espanya i altres comunitats autònomes.

El títol 6 recull les relacions amb la Unió Europea.

El títol 7 parla de les relacions amb l'exterior, amb altres països del món.

El títol 8 parla de l'administració local.

El títol 9 descriu tot el que està relacionat amb l'economia i la hisenda valencianes.

El títol 10 tracta sobre la reforma o el canvi de l'Estatut.

La Senyera és la bandera de la Comunitat Valenciana

Títol 1. La Comunitat Valenciana

Ací es parla del territori de la Comunitat Valenciana,
com és la seua bandera, el lloc on es troba
i la llengua pròpia.

Article 1. La Comunitat Valenciana

El poble valencià forma la Comunitat Valenciana.

Abans es deia Regne de València.

La Comunitat Valenciana està dins d'Espanya.

Amb el nom de Comunitat Valenciana,
destaca la seua **identitat** i el seu govern propi.

Aquest estatut d'autonomia és la norma més important
de la Comunitat Valenciana.

És la norma que diu com cal governar
a la Comunitat Valenciana.

A més, vol assegurar la participació
de tots els ciutadans i ciutadanes.

Identitat

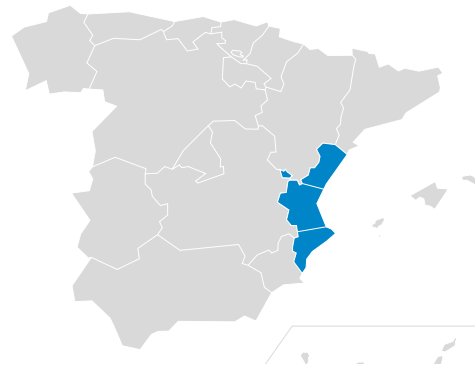
són les característiques
pròpies d'algú
o d'alguna cosa.
Que els defineixen
i els diferencien
d'uns altres.

Article 2. Territori

La Comunitat Valenciana té 3 províncies:

- Castelló
- València
- Alacant

Article 3. Valencians i valencianes

Totes les persones que estan **empadronades** a la Comunitat Valenciana són ciutadans i ciutadanes valencians. En qualsevol poble de les 3 províncies.

També són ciutadanes valencianes totes les persones espanyoles que viuen a l'estranger, però abans vivien a la Comunitat Valenciana. I també els seus fills i les seues filles. Cal informar d'aquesta situació al **Consolat** d'Espanya.

Les persones valencianes que viuen fora de la Comunitat Valenciana tenen dret a participar i compartir la vida social i cultural del poble valencià.

Els ciutadans i ciutadanes europeus que viuen a la Comunitat Valenciana tenen els mateixos drets que els valencians i valencianes.

Però només poden votar en les eleccions municipals i europees.

Les persones empadronades són les que estan apuntades en el padró d'un municipi o poble. El padró és la llista d'aquestes persones. Per exemple, serveix per a pagar impostos en aquest poble.

Consolat. És l'oficina d'Espanya a l'estranger. Dona informació general a espanyols i espanyoles que viatgen o viuen fora d'Espanya. I també, més concreta, sobre els serveis mèdics, educatius i legals del país.

Article 4. Els símbols de la Comunitat Valenciana

Els símbols representen la Comunitat Valenciana.

Aquests símbols són, per exemple,
la bandera o l'escut.

La Senyera és el nom de la bandera
de la Comunitat Valenciana.

La Senyera té 4 barres roges sobre un fons groc
i una franja blava que va de dalt a baix a un costat.

Una llei de Les Corts dirà quin és el seu **escut**.

L'escut de la Comunitat Valenciana representa
les 3 províncies: Castelló, València i Alacant.

Un **escut**
és un dibuix,
una insígnia
que representa
la Comunitat
Valenciana.
Com els escuts
de futbol.

Article 5. Seu de la Generalitat Valenciana

La Generalitat Valenciana és qui governa
la Comunitat Valenciana.

La **seu** de la Generalitat està al Palau de la Generalitat,
a la ciutat de València.

Però les **institucions** de la Generalitat
podran estar o celebrar reunions
en qualsevol municipi o poble
de la Comunitat Valenciana.

Seu.
És el lloc on es realitza
una activitat.
Per exemple,
la seu d'una empresa
és on té el seu domicili.

Institucions
són òrgans de govern
que dirigeixen els països
o ajuden perquè tot
funcione bé.
I perquè es complisquen
les lleis.
Per exemple, Les Corts.

Article 6. Llengües oficials

La **llengua** pròpia de la Comunitat Valenciana és el valencià.

A la Comunitat Valenciana hi ha 2 llengües oficials:

el valencià i el castellà.

Llengua.

És un idioma.

Per exemple,

l'anglès o el francès

són idiomes o llengües.

Totes les persones tenen dret a conèixer

i usar les 2 llengües.

També, a rebre l'ensenyament en valencià.

No es discriminarà cap persona per la llengua que use.

La Generalitat intentarà que tots coneguen el valencià,

encara que pot haver-hi territoris o pobles

que només usen el castellà.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua és la institució

que s'encarrega de les normes del valencià.

Article 7. Lleis pròpies

La Generalitat Valenciana vol recuperar

el **dret civil foral valencià**.

La recuperació d'aquest dret foral valencià

es farà complint amb la Constitució espanyola

i amb la realitat social i econòmica valenciana.

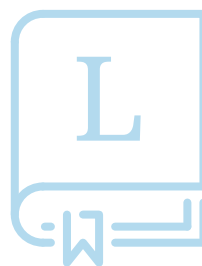
El dret civil

foral valencià

són les normes i lleis

que hi havia en l'antic

Regne de València.

Títol 2.

Els drets dels valencians i les valencianes

Article 8. Drets i obligacions dels valencians i valencianes

Els valencians i valencianes tenen tots els drets,
deures i llibertats reconeguts en la Constitució espanyola.
També, en les lleis europees i lleis internacionals.
Per exemple, la Declaració universal dels drets humans.
la Convenció europea de drets de l'home
i llibertats fonamentals o la Carta social europea.

El govern valencià ha de protegir
aquests drets i llibertats i complir amb els seus deures.

Article 9. Drets

Els valencians i valencianes tenen dret a una bona gestió de l'**administració pública**.

També, a poder conèixer els documents de les **institucions** i les administracions públiques valencianes.

Aquesta bona gestió la regularà una llei de Les Corts.

Els valencians i valencianes tenen dret que les administracions públiques els tracten amb igualtat i els donen un bon servei en allò que necessiten.

Per exemple, la Generalitat procurarà que no hi haja discriminació en els serveis sanitaris, d'educació i altres.

Els valencians i valencianes podran dirigir-se a l'administració en les 2 llengües oficials, el valencià i el castellà.

I tenen dret que els atenguen en la llengua que utilitzen.

Tots els valencians i valencianes tenen dret a participar en la vida política, econòmica, cultural i social de la Comunitat Valenciana.

I podran participar també en col·lectius, associacions i en assumptes públics.

Per això, la Generalitat respectarà els seus drets d'associar-se.

I protegirà i defensarà els **consumidors** i usuaris dels serveis.

Administració pública són les entitats o institucions que formen part del govern estatal, autonòmic o local. I que gestionen els serveis públics. Per exemple, l'educació o la medicina de la seguretat social.

Institucions són òrgans de govern que dirigeixen els països o ajuden perquè tot funcione bé. I perquè es complisquen les lleis. Per exemple, Les Corts.

El **consumidor** és qui consumeix béns o serveis que algú ha produït, perquè els necessita. Per exemple, la persona que compra carn en un mercat.

■ Article 10. Drets socials

La Generalitat defensarà els drets socials dels valencians i valencianes.

Els drets socials serveixen perquè hi haja una bona convivència entre totes les persones, i perquè els temes econòmics, culturals i tecnològics vagen molt millor.

Per això, s'elaborarà en Les Corts una llei que serà la Carta de drets socials de la Comunitat Valenciana.

La Generalitat defensarà els drets socials següents:

- La defensa de la família.
- Els drets de les parelles casades o que viuen juntes o tenen fills o filles.
- La protecció dels menors.
- La igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat i les seues famílies.
- L'accessibilitat universal.
- La participació de la joventut en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural.
- La participació i protecció de les persones majors i persones dependents.
- L'ajuda social a les persones més necessitades, com, per exemple, a les persones pobres.

- La igualtat de drets de dones i homes, sobretot, en el treball.
- La protecció contra la violència, sobretot, la **violència de gènere** o els actes terroristes.
- L'atenció social a les persones immigrants que viuen a la Comunitat Valenciana.

Violència de gènere és quan un home maltracta a una dona.

■ Article 11. Igualtat entre homes i dones

La Generalitat treballarà perquè hi haja igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes.

I perquè puguen participar en la vida laboral, social, familiar i política sense discriminacions.
Per això, treballarà perquè hi haja **conciliació** de la vida personal, familiar i laboral.

Conciliar és posar mesures perquè les persones puguen complir amb la seua obligació de treballar i també cuidar la seua família o tindre projectes personals. I tinguen temps per a tot.

■ Article 12. Defensa de la identitat

La Generalitat defensarà i protegirà la **identitat** del poble valencià.

I també els seus interessos i els seus valors.
I respectarà la diversitat cultural de cada territori o poble, l'art i el **patrimoni històric**.

Identitat són les característiques pròpies d'algú o d'alguna cosa, que els defineixen i els diferencien d'uns altres.

Patrimoni és el que té un poble com, per exemple, els museus, els edificis històrics importants o els costums.

■ Article 13. Persones amb discapacitat

La Generalitat ha d'ajudar les persones amb discapacitat perquè tinguen ajudes socials per a viure de manera autònoma. I que estiguen incloses en la societat i participen de tot.

La Generalitat ha de treballar per la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat.

A més, les famílies amb persones dependents tenen dret a una ajuda de la Generalitat.

Les persones dependents poden ser persones majors, menors o persones amb discapacitat.

La Generalitat ha d'assegurar l'accessibilitat en les instal·lacions i serveis públics.

I l'ús de la llengua de signes.

■ Article 14. Catàstrofes naturals

Els poders públics han d'ajudar les persones que hagen patit danys per catàstrofes naturals, com, per exemple, una inundació que destrossa les seues cases.

■ Article 15. Ajudes a les persones més necessitades

Els valencians i valencianes amb pocs diners o en situació de pobresa tenen dret a una ajuda per part de la Generalitat Valenciana.

Article 16. Habitatge digne

La Generalitat ha d'assegurar el dret a un **habitatge digne**.

Per això, donarà ajudes per a aconseguir un habitatge.

Sobretot, per a les persones joves,

persones que tenen pocs diners,

persones amb discapacitat,

o dones maltractades.

Habitatge

és el lloc on vivim,
com la casa o el pis.

Habitatge digne

vol dir que complisca
les condicions
per a poder viure-hi.

Article 17. Medi ambient

Els valencians i valencianes tenen dret

a tindre aigua de qualitat que necessiten per al seu consum.

I per a poder **desenvolupar** les seues activitats del dia a dia.

La Generalitat ha de treballar perquè no falte l'aigua.

I perquè el medi ambient siga segur, sa i **ecològic**.

Desenvolupar,

ací, és fer, realitzar.

Ecològic

és que defén
el medi ambient
sense contaminació.
El medi ambient
és tot allò
que ens envolta:
l'aigua, la mar,
els camps.

Article 18. Sector agrari

La Generalitat treballarà per protegir i cuidar el **sector agrari**.

I defensar els drets de les persones que treballen

en l'agricultura i la **ramaderia**.

El sector agrari és un dels més importants

de la Comunitat Valenciana

per la seua tradició, cultura, perquè dona diners a la Comunitat

i perquè interessa a moltes famílies.

El sector agrari

és el que es dedica
a cultivar la terra.
També a criar bestiar
com vaques o ovelles.

Ramaderia

és la cria d'animals
com vaques o ovelles.

Article 19. Equilibri en tot el territori

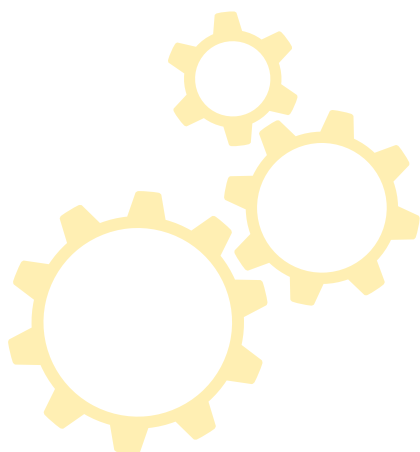
El **desenvolupament** de tot el territori de la Comunitat Valenciana ha de ser igual. Això significa que ha d'estar ben repartit entre les 3 províncies: Castelló, València i Alacant. I entre les zones de costa i les zones de l'interior.

Totes les zones han de tindre les mateixes oportunitats per a **desenvolupar-se**. Per a això, la Generalitat ha d'assegurar l'accés a les tecnologies, a la innovació i a la formació. També garantir que hi haja treball de qualitat i que la producció siga **sostenible**.

El **desenvolupament** és la capacitat de desenvolupar-se.

Desenvolupar-se és créixer, o fer-se una cosa més gran, més rica o més important.

Sostenible significa que es pot mantindre molt de temps perquè respecta els recursos, per exemple, d'un país, una regió o una societat. No danya el medi ambient.

Palau de la Generalitat Valenciana

Títol 3. La Generalitat

Ací parla de la Generalitat Valenciana i les seues institucions.

Capítol 1. La Generalitat

Article 20. La Generalitat

La Generalitat Valenciana està formada per les següents **institucions**:

- Les Corts
- El President
- El Consell

Institucions són òrgans de govern que dirigeixen els països o ajuden perquè tot funcione bé. I perquè es complisquen les lleis. Per exemple, Les Corts.

Altres institucions de la Comunitat Valenciana són:

- La Sindicatura de Comptes
- El Síndic de Greuges
- El Consell Valencià de Cultura
- L'Acadèmia Valenciana de la Llengua
- El Consell Jurídic Consultiu
- El Comité Econòmic i Social

Capítol 2. Les Corts Valencianes també es diuen Les Corts

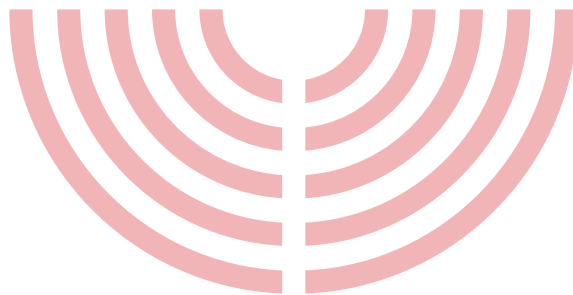
Article 21. Les Corts Valencianes

Les **Corts Valencianes** s'encarreguen de fer les lleis i les normes que afecten totes les persones de la Comunitat Valenciana. També controlen el govern i trien el President de la Generalitat Valenciana.

Les Corts tenen **autonomia** i estan a València en l'edifici del Palau dels Borja, encara que poden fer reunions en altres llocs de la Comunitat Valenciana.

Les Corts són el parlament del poble valencià. Representen a tots els valencians i valencianes.

Autonomia és la capacitat d'actuar per si mateixa, sense dependre d'altres persones o institucions.

Article 22. Funcions de Les Corts

Les funcions més importants de Les Corts són:

- Aprovar els **pressupostos** de la Generalitat Valenciana.
- Controlar el que fa el govern valencià.
- Elegir el President de la Generalitat.
- Demanar responsabilitats polítiques al President o al Consell.
El Consell són les persones que governen.
- Controlar el que fa l'administració
i demanar investigacions
si creu que ha fet alguna cosa malament.
- Presentar propostes de lleis al Congrés
i nomenar els diputats i diputades
que defensen aquestes lleis.
- Demanar al govern que pose en marxa projectes de llei.
- Demanar que s'anul·le una llei quan crega
que no es respecta la Constitució.
- Aprovar acords de col·laboració
amb l'Estat espanyol i amb les altres
comunitats autònomes.
- Nomenar els senadors i senadores valencians
que han de defensar els interessos
de la Comunitat Valenciana a Espanya.
- Rebre informació, poder opinar i debatre temes
que es tracten a la Unió Europea o amb altres països
quan afecten la Comunitat Valenciana.

Pressupost
és els diners
que es necessita
per a fer alguna cosa.
Els ingressos
i les despeses.

■ Article 23. Diputats i diputades

Les Corts estan formades per 99 diputats o diputades o més.

Els ciutadans de la Comunitat Valenciana elegeixen els diputats i diputades en les eleccions autonòmiques.

Els diputats i diputades han de viure a la Comunitat Valenciana, i els ha de proposar un partit polític.

La llei protegeix tots els diputats i diputades. I poden donar les opinions que vulguen i votar els temes que vulguen en Les Corts. Els diputats i diputades només poden ser detinguts si cometem un delicte greu.

Els diputats i diputades que formen Les Corts s'elegeixen per a 4 anys. Acaben el seu mandat en Les Corts quan hi ha eleccions autonòmiques.

A vegades poden acabar abans, si el President de la Generalitat Valenciana decideix convocar noves eleccions abans dels 4 anys.

Les Corts han d'estar formades amb diputades i diputats abans que passen 90 dies des de les eleccions.

L'anunci de les eleccions es fa amb un decret del President de la Generalitat que es publica en el Diari Oficial de la Generalitat.

També s'anomena **DOGV**.

En el DOGV es publica:

- El nombre de diputats i diputades que cal elegir en cada zona.
- La duració de la campanya electoral.
- Quan serà el dia de les eleccions autonòmiques.
- El dia, l'hora i el lloc en què es formaran Les Corts Valencianes.

DOGV és una publicació oficial. El que es publica en aquest diari és obligatori per a tothom.

■ Article 24. Llei electoral valenciana

La Llei electoral valenciana diu com es formen Les Corts.

Per a aprovar-la, han d'estar d'acord almenys 2 tercers parts dels diputats i diputades. Això significa, per exemple, que si hi ha 99 diputats han d'acceptar-la 66.

La llei s'encarrega de repartir els diputats i diputades per províncies.

Almenys ha d'haver-hi 20 diputats i diputades per cada província.

El repartiment del nombre de diputats i diputades que hi ha per cada província depén de la població que tinga.

Per exemple, com més població tinga una província més diputats o diputades tindrà.

■ Article 25. Funcionament de Les Corts

Les Corts nomenaran el seu president.

També la Mesa de Les Corts i
una Diputació Permanent.

La Mesa junt al president dirigeix Les Corts.

La Diputació Permanent funciona quan no estan
tots els diputats i diputades.

També han d'aprovar les seues normes per a funcionar.

Aquestes normes són:

- El seu reglament, que serà com una llei.
- Els estatuts de govern.
- El règim intern de la cambra.

Les Corts poden funcionar de manera conjunta
o a través de comissions.

De manera conjunta és amb tots els diputats.

A través de comissions vol dir amb grups de diputats
i diputades que tractaran de temes més concrets.

Les Corts tenen sessions ordinàries i **extraordinàries**.

Les sessions son les reunions de Les Corts.

Les Corts treballen durant 2 períodes de temps:

De setembre a desembre

i de febrer a juny.

El president de Les Corts pot convocar
sessions extraordinàries.

Extraordinària
és fora del normal,
a part de l'habitual.

Aquestes sessions són per a tractar temes més concrets.

Totes les sessions de Les Corts són públiques, excepte les que diu el Reglament de Les Corts.

Els acords de Les Corts s'aproven quan els voten la majoria dels diputats i diputades. És necessari que hi haja més vots a favor que en contra.

Les lleis de la Generalitat que es fan en Les Corts es publiquen en castellà i en valencià en el **Diari Oficial de la Generalitat Valenciana** abans de 15 dies des que s'aproven. També es publiquen en el **Boletín Oficial del Estado**.

El **Diari Oficial de la Generalitat Valenciana** també es diu DOGV. És una publicació oficial. El que es publica en aquest diari és obligatori per a tothom.

El **Boletín Oficial del Estado** és la publicació oficial del Govern d'Espanya.

■ Article 26. Fer lleis

El Reglament de Les Corts diu qui pot proposar o demanar que es facen lleis. En el cas de Les Corts, es fan a través dels grups parlamentaris o a través dels diputats i diputades. També poden fer lleis si ho demanen 10 mil valencians i valencianes. Això es diu iniciativa legislativa popular.

Capítol 3. El President de la Generalitat

Article 27. El President

Les Corts Valencianes elegeixen el President de la Generalitat entre els seus membres.

El President és nomenat pel rei.

Els grups parlamentaris de Les Corts presenten candidats per a president o presidenta i els membres de Les Corts fan una votació.

El que més vots rep és elegit president o presidenta.

El president de Les Corts ha de proposar un candidat a la Presidència de la Generalitat.

El candidat que proposa ha d'explicar a Les Corts el seu programa polític.

Això són les accions que vol realitzar amb el seu Consell, que són les persones que formaran el seu equip de govern.

Per a elegir el President de la Generalitat han de votar-lo la meitat més 1 dels membres de Les Corts.

Si no s'aconsegueix aquesta majoria, es tornarà a fer una votació 48 hores després.

En aquesta segona votació només farà falta que l'accepten la majoria dels diputats i diputades.

Si després de 2 mesos Les Corts encara no han triat cap president o presidenta de la Generalitat, l'anterior president o presidenta de la Generalitat convocarà noves eleccions autonòmiques. I llavors es renoven Les Corts.

Les noves Corts han d'elegir nou president de la Generalitat amb el mateix procés d'abans. També es pot elegir un nou president si el que hi ha renuncia al seu càrrec o dimiteix perquè vol deixar de ser president, o es mor o perd la confiança de Les Corts.

■ Article 28. El President és el màxim representant

El President de la Generalitat també és President del **Consell**.

El President de la Generalitat és el màxim representant de la Comunitat Valenciana dins i fora del seu territori.

El President és responsable davant Les Corts del que faça, de les seues actuacions.

Si no compleix bé les seues funcions,

Les Corts poden aprovar una **moció de censura** i demanar que se'n vaja.

Per a presentar una moció de censura, han de fer-ho almenys 20 diputats i diputades.

Consell és l'equip de govern valencià.

Moció de censura és la mesura que s'aplica quan la majoria de diputats i diputades no estan d'acord amb l'actuació del President. Perquè s'aprove la moció de censura, han de votar a favor la meitat més 1 dels diputats. Això es diu majoria absoluta.

Han de triar una altra persona
per a ser president o presidenta.
La moció de censura no podrà votar-se
fins que passen almenys 5 dies.

Si no s'aprova la moció de censura,
no es podrà presentar una altra en aquest
període de sessions de Les Corts.

Si s'aprova la moció de censura,
el President i el Consell deixaran els seus càrrecs.
Llavors, el candidat que s'ha proposat
en la moció de censura es convertirà
en President de la Generalitat.
I serà nomenat pel rei.

Mentre està en marxa una moció de censura,
no es poden dissoldre Les Corts.
El President de la Generalitat pot organitzar
consultes populars sobre temes d'interés general
per als valencians i valencianes.

Consultes populars.
Serveixen
per a demanar l'opinió
a les ciutadanes
i ciutadans.

Edifici de les Corts Valencianes

Capítol 4. El Consell

Article 29. El Consell

El Consell és el govern de la Generalitat i dirigeix l'administració.

El Consell està compost pel President i els consellers, que són els membres del Consell.

La **seu** del Consell està a València, encara que hi ha serveis del Consell en altres llocs de la Comunitat Valenciana.

Totes les normes del Consell es publiquen en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana en castellà i en valencià.

Seu.

És el lloc on es realitza una activitat. Per exemple, la seu d'una empresa és on té el seu domicili.

Article 30. Qüestió de confiança

El Consell respon davant de Les Corts.

El President pot plantejar davant de Les Corts una qüestió de confiança sobre el seu programa, sobre una decisió política o un projecte de llei.

Una qüestió de confiança és per a veure si la seua proposta té el suport de Les Corts o no.

Sobretot, la qüestió de confiança és per a temes importants per a la Comunitat Valenciana.

La qüestió de confiança ha de demanar-la després de parlar amb el Consell i s'aprovarà per majoria.

La qüestió de confiança també es diu moció de confiança.

■ Article 31. Responsabilitat

Els membres del Consell i el President tenen una **responsabilitat civil i penal** si fan les coses malament.

Els diputats de Les Corts també tenen aquesta responsabilitat.

La **responsabilitat civil o penal** és l'obligació de solucionar els danys causats per nosaltres o per algú que està al nostre càrrec.

■ Article 32. Recurs d'inconstitucionalitat

El Consell pot presentar un **recurs d'inconstitucionalitat** davant del Tribunal Constitucional quan crega que alguna llei és contrària al que diu la Constitució espanyola.

Recurs d'inconstitucionalitat és un document que es presenta quan creus que alguna cosa no compleix la Constitució espanyola, que és la llei més important.

El Consell també pot presentar un **conflicte de competències** si creu que alguna llei nacional o alguna llei d'una altra comunitat va en contra de les lleis de la Comunitat Valenciana. O també si va en contra dels interessos dels valencians i valencianes.

Les **competències** són les funcions d'una comunitat o les seues tasques o interessos. És al que es dedica. El que ha de fer.

Capítol 5. L'administració de justícia

Article 33. Tribunal Superior de Justícia

El Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana és el més important.

Ha de resoldre els temes judicials d'acord amb el que diu la Constitució espanyola.

Existeix, a més, la Conselleria de Justícia de la Comunitat Valenciana.

Les persones del Tribunal de Justícia de la Comunitat Valenciana i la Conselleria de Justícia treballen juntes a través d'una **comissió mixta**.

Article 34. President i membres

El rei nomena el President del Tribunal Superior de Justícia.

Però el **Consell General del Poder Judicial** és qui proposa la persona per a ser president o presidenta.

La Llei orgànica del poder judicial diu com s'elegeixen els magistrats, els jutges i els secretaris del Tribunal Superior de Justícia.

És a dir, com s'elegeixen les persones que formen part d'aquest tribunal.

Comissió Mixta és un grup de treball de 2 organismes o 2 institucions. En aquest cas, del Tribunal de Justícia i de la Conselleria de Justícia.

Consell General del Poder Judicial és el màxim poder en qüestions de justícia en tota Espanya.

■ Article 35. Personal de l'administració de justícia

La Generalitat Valenciana convoca oposicions per a cobrir les places del personal de l'administració de justícia. Aquest personal són els **magistrats i magistrades**, les persones amb càrrec de jutges, els **lletrats** i lletrades judicials i el personal de serveis de l'administració.

Per a cobrir les places es té en compte que coneguen el **dret civil foral valencià** i que coneguen la llengua valenciana.

El funcionament del **ministeri fiscal** depén de l'Estat espanyol.

Persones magistrades són com els jutges i jutgesses.

Els **lletrats** són com els secretaris judicials. Els que s'encarreguen de la documentació.

El **dret civil foral valencià** són les normes i lleis que hi havia en l'antic Regne de València.

El **ministeri fiscal** són un grup de persones que es diuen fiscals. S'encarreguen que es complisquen les lleis i de defensar els drets de les persones.

■ Article 36. Competències de la Generalitat

Les competències de la Generalitat Valenciana són les coses que ha de fer, les seues funcions.

Les funcions de la Generalitat en relació amb l'administració de justícia són:

- Organitzar la justícia a la Comunitat Valenciana.
- Dir les zones de la Comunitat Valenciana on es reparteixen els diferents jutjats o tribunals.

Per exemple, dir els jutjats que hi ha en cada territori i quins municipis depenen de cada jutjat.

- Col·laborar amb l'Estat en l'organització dels tribunals més tradicionals com, per exemple, el Tribunal de les Aigües de València. En el Tribunal de les Aigües es resolen els problemes relacionats amb l'aigua de reg dels agricultors. És molt antic. Funciona des de fa més de mil anys.
- Donar a l'administració de justícia el que necessite perquè pugua funcionar. Per exemple, recursos materials, contractar personal o tindre un **pressupost**.
- Organitzar els serveis de justícia gratuïta per a ajudar les persones amb menys diners.

Els valencians i valencianes tenen dret a participar en l'administració de justícia com a **jurat popular** en alguns judicis.

Pressupost són els diners que es necessiten per a fer alguna cosa.

El **jurat popular** són persones anònimes que participen en un judici per a donar la seua opinió respecte al que ha passat o el delicte comés. Són 9 persones que es trien per sorteig.

Porta dels Apòstols de la Catedral de València on es reuneix el Tribunal de les Aigües de València

■ Article 37. Òrgans jurisdiccionals

Els òrgans jurisdiccionals són els jutjats i tribunals.

Les seues funcions són:

- Conéixer i resoldre els judicis que se celebren a la Comunitat Valenciana.
- El Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat València resol els temes del dret foral valencià.
- També estableix la **doctrina** quan tracta assumptes del dret estatal.
- Solucionar les qüestions de **competència** que hi haja entre els jutjats i tribunals a la Comunitat Valenciana.

La **doctrina** és la manera en què els tribunals i els juristes interpreten les lleis. El que diuen s'ha de tindre en compte després en altres judicis.

Les **competències** són les funcions d'una comunitat o les seues tasques o interessos. És al que es dedica. El que ha de fer.

Capítol 6.

Altres institucions de la Generalitat

Institucions que depenen de Les Corts:

- Síndic de Greuges
- Sindicatura de Comptes

Article 38. El Síndic de Greuges

És la institució que defensa els drets i llibertats dels valencians i valencianes.

Article 39. La Sindicatura de Comptes

És la institució que controla el pressupost i els comptes de la Generalitat Valenciana.

I totes les **activitats financeres** que es fan en tot el sector públic valencià.

Institucions que depenen de la Generalitat Valenciana:

- El Consell Valencià de Cultura
- L'Acadèmia Valenciana de la Llengua
- El Comitè Econòmic Social
- El Consell Jurídic Consultiu

Les **activitats financeres** és tot el que té a veure amb els diners, les despeses, els ingressos, els pressupostos.

■ Article 40. El Consell Valencià de Cultura

És la institució que aconsella les institucions públiques sobre tot el que té relació amb la cultura valenciana.

■ Article 41. L'Acadèmia Valenciana de la Llengua

És la institució encarregada de les normes d'ús de la llengua valenciana.

Totes les administracions públiques valencianes han de complir aquestes normes lingüístiques.

■ Article 42. El Comitè Econòmic i Social

És la institució a la qual consulta el Consell per a temes econòmics, d'ocupació relacionats amb la societat i el treball.

■ Article 43. El Consell Jurídic Consultiu

És la institució a la qual consulta el Consell per als temes de lleis.

Poden fer-li consultes el Consell, l'administració autonòmica i les administracions locals com, per exemple, els ajuntaments.

Capítol 7. Règim jurídic

Article 44. Capacitat per a fer lleis

Les Corts poden fer lleis.

Aquestes lleis seran de la Generalitat Valenciana.

La Generalitat pot fer **normes provisionals** sobre temes concrets si no hi ha **lleis estatals** que parlen d'aquests temes.

Per exemple, en temes d'energia, de banca, **assegurances** o museus.

Quan fan aquestes lleis, han de comunicar-ho al delegat del Govern.

El delegat del Govern representa l'administració de l'Estat, l'administració d'Espanya.

Les Corts poden demanar al Consell que dicte algunes normes.

Aquestes normes es consideren lleis.

I es diuen decrets legislatius.

En casos **extraordinaris**, el Consell pot dictar decrets llei, que han de votar-se en Les Corts.

Les lleis que regulen les institucions de la Generalitat Valenciana han d'aprovar-les almenys 60 diputats i diputades.

Normes provisionals són les que es fan per un temps.

Lleis estatals són les lleis de tota Espanya.

Una **assegurança** és quan paguem a una companyia perquè ens protegisca d'algun perill; per exemple, una assegurança d'accidents. La companyia ens pagarà si patim un accident, o arreglarà els danys produïts.

Extraordinari és fora del que és normal, a part del que és habitual.

■ Article 45. Dret valencià

El **dret** valencià són les normes de la Generalitat Valenciana.

Té preferència sobre qualsevol altre dret en els temes de la seua **competència**.

Quan no es pot aplicar el dret valencià, s'aplica el dret estatal.

El **dret** són els principis i normes, les lleis que regulen les relacions humanes en la societat.

Les **competències** són les funcions o les seues tasques o interessos. És al que es dedica. El que ha de fer.

■ Article 46. Competències

Hi ha competències que no apareixen en l'Estatut, però estan relacionades amb algunes que apareixen en ell.

La Generalitat Valenciana també té aquestes competències.

Per exemple, té la competència de l'educació.

I dins d'aquesta competència,

la de controlar el menjador d'un col·legi.

■ Article 47. Lleis de la Generalitat

Les lleis de la Generalitat Valenciana només les controla el **Tribunal Constitucional**.

No es discuteixen en la jurisdicció contenciosa administrativa.

El **Tribunal Constitucional** controla que les lleis respecten la Constitució.

La jurisdicció contenciosa administrativa
és la que soluciona els problemes entre els ciutadans
i les administracions públiques.

O soluciona els problemes entre les administracions.

Algunes normes, acords i actes administratius
de la Generalitat Valenciana
poden discutir-se en la jurisdicció
contenciosa administrativa.

■ Article 48. Igual que l'administració de l'Estat

La Generalitat Valenciana té la mateixa capacitat
i el mateix poder que l'administració de l'Estat
en les seues competències o funcions.

Títol 4. Les competències

Ací parla de les funcions o tasques que té la Generalitat Valenciana.
Quines coses són les que ha de regular i controlar.

Article 49. Temes exclusius de la Generalitat

La Generalitat organitza i controla diferents àrees:

- L'organització de les seues institucions.
- **El dret civil foral valencià.**
- Normes de procediments administratius del dret valencià.
- Cultura.
- **Patrimoni** històric, artístic, monumental, arquitectònic i científic.
Això són els monuments, història, o edificis importants que té la Comunitat Valenciana.

El **dret civil foral valencià** són les normes i lleis que hi havia en l'antic Regne de València.

Patrimoni és el que té un poble; com per exemple, els museus, els edificis importants històrics o els costums.

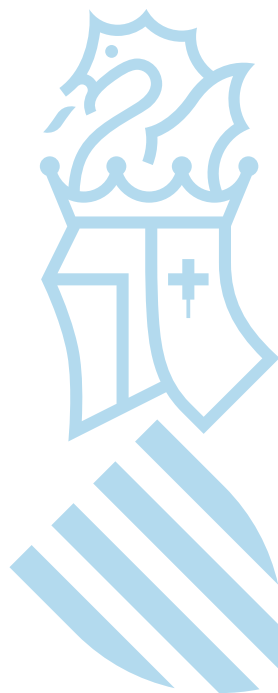

- Biblioteques i museus.
- Conservatoris de música, dansa o teatre o centres d'art.
- Investigació i acadèmies que treballen sobretot a la Comunitat Valenciana.
- Ordenació del territori i urbanisme.
Els temes de la costa i l'habitatge.
- Muntanyes i espais naturals de muntanya.
- Higiene o neteja.
- Turisme.
- Obres públiques, carreteres i transports.
Per exemple, ferrocarrils, ports o aeroports.
- Els canals de reg o d'energia dins de la Comunitat Valenciana.
- La pesca, la caça i les confraries de pescadors.
- Artesania, que són productes fets a mà típics a la Comunitat Valenciana.
Per exemple, l'artesanía de cistelles de **vímet**.
- Ordenació farmacèutica.
- Els centres de contractació de mercaderies.
- Cooperatives i col·legis professionals.
- Fundacions i associacions docents per a l'ensenyament.
També culturals, benèfiques o de voluntariat.

El vímet és un material vegetal que serveix per a fer cistelles i mobles

- Serveis socials, per a la joventut i per a la promoció de les dones.
- Institucions públiques de protecció a menors, joves, emigrants, persones majors o persones amb discapacitat.
- Esports i oci.
- Publicitat.
- Espectacles.
- Cases d'apostes o de jocs o casinos.
- Cambres de comerç i cambres agrícoles.
- Institucions de crèdit, que són com bancs i caixes d'estalvi.
- Comerç interior i defensa dels consumidors i consumidores.
- L'administració de justícia.

La Generalitat també regula i controla:

- L'agricultura i la ramaderia.
- La sanitat agrària.
- Els serveis i assistència sanitària als treballadors de la mar.
- Els ensenyaments nàutics.
Aquests tenen a veure amb la mar.
Per exemple, submarinisme o pesca.
També la formació als treballadors de la mar.
- Les funcions del servei d'ocupació estatal a la Comunitat Valenciana.
- Protecció civil i seguretat pública.
- Les persones que es dediquen a les **assegurances**.
- Control de qualitat dels edificis i els habitatges.
- Instal·lacions radioactives.
- Busseig professional.
- Denominacions d'origen que tenen a veure amb els productes fets a la Comunitat Valenciana.
- Noves tecnologies.

La Generalitat Valenciana **desenvolupa** les lleis de la Unió Europea a la Comunitat Valenciana en els temes que són de la seua competència.

Una **assegurança** és quan paguem a una companyia perquè ens protegisca d'algun perill; per exemple, una assegurança d'accidents. La companyia ens pagarà si patim un accident, o arreglarà els danys produïts.

Desenvolupar ací és aplicar, adaptar aquestes lleis perquè es complisquen ací.

Article 50. Lleis que ha de fer la Generalitat

Segons les lleis de l'Estat, la Generalitat ha de fer lleis sobre aquestes àrees:

- Les coses de les quals és responsable l'administració de la Generalitat i les entitats públiques que depenen d'aquesta.
També, les normes que han de complir els funcionaris i funcionàries públics.
- Concessions administratives.
Això és un acte pel qual una administració demana a algú que faça una obra pública o un servei públic.
Per exemple, demana a una empresa de jardineria que arregle un parc públic.
- La banca i les assegurances.
- La regulació d'algunes empreses de serveis molt importants, que afecten els interessos de tota la ciutadania.
Per exemple, els taxis.
- Energia i mineria.
- Protecció del medi ambient.
- La pesca.
- Lleis sobre les consultes populars en el territori de la Comunitat Valenciana.

■ Article 51. Lleis de l'Estat

La Generalitat ha de posar en marxa algunes lleis de l'Estat a la Comunitat Valenciana i ha de regular-les.

Són les que tenen a veure amb les àrees següents:

- Relacions laborals que tenen a veure amb el treball.
- Propietat intel·lectual i industrial.
Això és de qui són les idees d'alguns productes o algunes màquines.
- Els pesos, les mesures i els metalls com, per exemple, l'or o la plata.
- Fires internacionals que se celebren a la Comunitat Valenciana.
- Museus, **arxius** i biblioteques que són de l'Estat encara que estan a la Comunitat Valenciana.
- Salvament marítim.
- Les funcions de la zona marítima terrestre, de les costes i de les platges.
- **Abocaments** industrials o contaminants.
- Autorització perquè les institucions locals puguen tindre algun deute.
Per exemple, els ajuntaments.
- Les lleis per a les associacions que actuen a la Comunitat Valenciana.

Arxiu és el lloc on es guarden documents ordenats i classificats.

Abocaments són els productes que es llancen al mar i poden contaminar-lo.

- Les ajudes europees i estatals per a l'agricultura.
- La gestió d'alguns ports i aeroports quan no els gestione l'Estat.
- La Generalitat podrà col·laborar amb l'Estat per a la gestió del **cadastre**.

El **cadastre** és un registre de l'Estat on s'escriuen les propietats i els camps que té cada persona.

■ Article 52. Altres competències exclusives

La Generalitat Valenciana pot decidir com funcionen algunes àrees.

Però ha de seguir el que diu l'Estat.

Aquestes àrees són:

- Planificar l'activitat econòmica de la Comunitat Valenciana.
- La indústria.
- Els plans de l'Estat per a fer canvis en sectors industrials i econòmics.
- El sector públic econòmic de la Generalitat, que són les institucions que s'encarreguen de gestionar els diners de la Generalitat. Per exemple, tresoreria o patrimoni.

A més, la Generalitat afavorirà la ciència i tecnologia en les empreses.

També la col·laboració entre les universitats
i altres organismes d'investigació i tecnologia.
Això és bo per a la innovació i el desenvolupament.

La Generalitat pot participar en la gestió
del sector públic econòmic estatal.
I pot participar en les decisions sobre els diners
que l'Estat dona a la Comunitat Valenciana
perquè faça el seu treball.

■ Article 53. Formació i ensenyament

La Generalitat Valenciana organitza l'ensenyament
en totes les seues modalitats.
Per exemple, formació en la universitat,
en cicles formatius, en col·legis.

La Generalitat ha de garantir el dret
de tots els valencians i valencianes
a una formació professional bona i contínua.

Aula d'un col·legi

■ Article 54. Centres sanitaris

La Generalitat Valenciana ha d'organitzar i gestionar els centres sanitaris públics de la Comunitat Valenciana.

I les institucions i entitats relacionades amb la sanitat i la seguretat social.

També ha de fer complir les lleis generals de la seguretat social i gestionar els seus diners.

I assegurar la participació dels sindicats de treballadors o associacions empresarials que treballen en aquestes àrees.

Ha de controlar que els productes farmacèutics complisquen les lleis.

La Generalitat ha d'assegurar el dret de la ciutadania a conèixer els tractaments mèdics que reben.

I també els possibles riscos o conseqüències per a la salut.

A més, controlarà la investigació que es fa en temes de salut en les persones, perquè es faça de manera correcta segons les lleis.

■ Article 55. Policia autonòmica

La Generalitat crearà un cos de policia autonòmica de la Comunitat Valenciana.

Aquesta policia autonòmica tindrà les funcions següents:

- Protecció de les persones i béns i el manteniment de la seguretat pública.
- La vigilància i protecció dels edificis i instal·lacions de la Generalitat Valenciana.

La Generalitat Valenciana elegirà el comandament suprem de la policia autonòmica.

Una junta de seguretat coordinarà les actuacions d'aquesta policia autonòmica i els cossos i forces de seguretat de l'Estat.

El President de la Generalitat presidirà aquesta junta de seguretat, que tindrà representants de l'Estat i de la Generalitat.

La Generalitat Valenciana coordinarà també l'actuació de les policies locals de la Comunitat Valenciana.

La policia judicial estarà controlada per l'administració de justícia.

■ Article 56. Mitjans de comunicació pública

La Generalitat Valenciana ha de fer les normes que organitzen els mitjans de comunicació públics valencians, com la ràdio o la televisió.

Per exemple, la ràdio i la televisió autonòmica À Punt.

També pot crear i mantindre mitjans de comunicació social per a aconseguir els seus objectius. Han de ser públics i respectar les lleis.

El Consell de l'Audiovisual de la Comunitat Valenciana protegirà els drets, llibertats i valors que apareixen en la Constitució relacionats amb els mitjans de comunicació i els mitjans audiovisuals.

Les Corts han d'aprovar aquest consell de l'audiovisual i hi haurà una llei que ho organitze.

■ Article 57. Reial Monestir de Santa Maria de la Valldigna

La Generalitat Valenciana **restaurarà** i arreglarà el Reial Monestir de Santa Maria de la Valldigna.

Aquest monestir és un temple històric i cultural de l'antic Regne de València.

És símbol de la grandesa del poble valencià, reconegut com a nacionalitat històrica.

Restaurar
és arreglar o millorar alguna cosa.

El monestir serà un punt de trobada de tots els valencians i valencianes i s'utilitzarà com a centre d'investigació i d'estudi per a recuperar la història de la Comunitat Valenciana.

■ Article 58. Registradors i notaris

El Consell nomenarà els notaris i registradors de la propietat i mercantils a la Comunitat Valenciana.

Els notaris són funcionaris públics que donen validesa a actes que es realitzen davant d'ells.

Per exemple, un testament o l'escriptura de compra d'una casa.

Els notaris han d'assegurar que es puga usar el valencià quan vages a les notaries a la Comunitat Valenciana.

Els registradors de la propietat o mercantils són funcionaris públics que registren, de manera oficial, en un document qui són els **propietaris** de les empreses o dels **habitatges**.

El Consell decidirà en quins territoris hi haurà notaries o registres de la propietat i quants ha d'haver-n'hi en cada zona. Ho farà segons les lleis de l'Estat.

Els **propietaris** són els amos, els que tenen una cosa que és d'ells.

Habitatge és el lloc on vivim, com la casa o el pis.

Títol 5.

Relacions amb l'Estat i altres comunitats autònomes

Ací parla de les relacions de la Comunitat Valenciana amb l'Estat Espanyol i amb la resta de les comunitats autònomes.

Article 59. Col·laboració institucional

La Generalitat Valenciana podrà tindre convenis de col·laboració amb l'Estat i amb altres comunitats autònomes per a millorar els serveis dels valencians i valencianes. Sobretot en temes que són només de la seua competència o del seu interès.

Aquests convenis es fan a través del Consell i han d'aprovar-los Les Corts i comunicar-los a les Corts Generals.

Es posen en marxa al cap de 30 dies de publicar-se.

Hi ha alguns convenis que també han d'autoritzar-los les Corts Generals, que són les Corts espanyoles.

La Generalitat col·laborarà més amb les comunitats més pròximes a la Comunitat Valenciana. Aquestes comunitats més pròximes formen l'Arc Mediterrani de la Unió Europea.

Les relacions de la Comunitat Valenciana amb l'Estat i amb les altres regions o comunitats han de ser respectuoses i solidàries. L'Estat controlarà que no hi haja desigualtats territorials per a no perjudicar la Comunitat Valenciana.

■ Article 60. Transferències o delegacions de competències

La Comunitat Valenciana pot demanar a les Corts Generals que algunes lleis de l'Estat puga desenvolupar-les la Generalitat.

Això es diu **transferència** o **delegacions de competències**.

La Comunitat Valenciana també pot demanar a l'Estat transferències o delegacions de competències en temes que no estan en aquest estatut o que no estan en la Constitució com a competència solament de l'Estat.

Transferència o delegacions de competències és donar poder a uns altres perquè facen coses o facen lleis que en principi no els corresponen.

Banderes de la Unió Europea a Brussel·les

Títol 6.

Relacions amb la Unió Europea

Ací parla de les relacions de la Comunitat Valenciana amb la Unió Europea.

Article 61. Espanya i Europa

La Comunitat Valenciana tindrà una **delegació** a Brussel·les per a defensar els interessos dels valencians i valencianes.

També, per a representar la Comunitat Valenciana davant les institucions europees.

La Generalitat Valenciana crearà un organisme de promoció de la Comunitat Valenciana.

Això són diverses oficines perquè es coneguen les empreses i els negocis de la Comunitat en altres països i així poder fer negocis allí.

Una **delegació** és com una seu, un edifici a Brussel·les, que és la capital de la Unió Europea. Allí es realitzen gestions de la Comunitat Valenciana.

La Comunitat Valenciana té dret a donar la seua opinió i que l'escolten a la Unió Europea, en tots els temes que poden afectar-la.

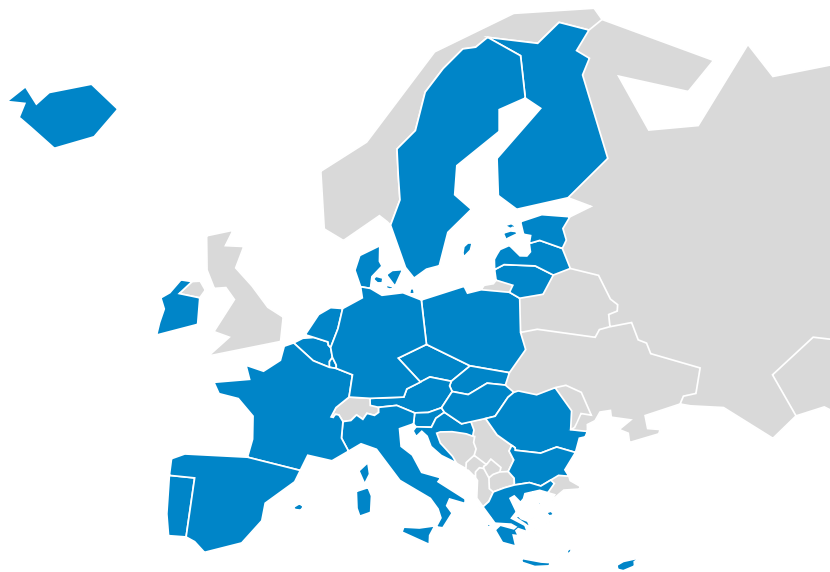
El President de la Generalitat és el representant de la Comunitat Valenciana en el **Comité de les Regions**.

Allí els representants poden donar la seua opinió sobre lleis europees que els poden afectar.

La Generalitat pot formar part i participar en altres organitzacions o institucions regionals creades per diverses nacions o per diversos estats.

Una llei crearà el Comitè Valencià d'Assumptes Europeus. Aquest comitè serà per a fer estudis i propostes per a millorar la participació de la Comunitat Valenciana en els temes europeus.

El **Comité de les Regions** està format per representants de les regions de tots els països de la Unió Europea. Les regions són territoris, zones.

Títol 7. Acció exterior

Ací parla de les relacions de la Comunitat Valenciana amb altres països de fora de la Unió Europea.

Article 62. Acció exterior

La Generalitat Valenciana, a través del Consell, pot participar en les accions de la seua **competència** que l'Estat faça en l'exterior.

Això és fora d'Espanya.

També pot opinar sobre coses que l'afecten encara que no siguen de la seua competència.

Les **competències** són les funcions o les seues tasques o interessos. És al que es dedica. El que ha de fer.

La Generalitat pot:

- Demanar a l'Estat la firma d'acords amb altres països.
- Participar en les delegacions espanyoles d'altres països quan es negocien coses que interessen a la Comunitat Valenciana.
- Participar en les representacions de l'Estat davant organitzacions internacionals quan es parle de temes que interessen a la Comunitat Valenciana.
- El govern de l'Estat ha d'informar la Generalitat Valenciana dels convenis que l'afecten.
- La Generalitat ha de posar en marxa a la Comunitat Valenciana els acords internacionals.
- Establir programes i acords amb organitzacions socials de cooperació i amb institucions públiques i privades per a lluitar contra la pobresa.

La Generalitat també podrà tindre acords de col·laboració per a la gestió i per a prestar serveis amb altres regions europees.

I podrà col·laborar amb altres estats per a temes interessants de les seues competències sempre que no faça **tractats** internacionals.

Els **tractats** són acords amb altres estats per a col·laborar en temes polítics, socials o econòmics.

Títol 8. Administració local

L'administració local són les administracions públiques que gestionen les províncies i municipis. Existeixen altres administracions locals, com són les **mancomunitats** o les comarques.

Mancomunitat és una agrupació de municipis i províncies per a compartir serveis o altres coses.

Article 63. Cooperació

Les entitats locals que hi ha en el territori valencià se encarreguen elles mateixes dels seus assumptes, però han de respectar la Constitució i aquest Estatut. A més, han de treballar coordinades, cooperar i col·laborar.

La Generalitat i les entitats locals poden crear **òrgans de cooperació** en temes que els interessin a les 2.

L'objectiu és millorar els seus interessos comuns i prestar millors serveis.

Òrgans de cooperació són grups de treball, institucions.

■ Article 64. Ajuntaments

Els ajuntaments dirigeixen els municipis.

Les persones que dirigeixen els ajuntaments les elegeixen els ciutadans i ciutadanes en les eleccions.

Les Corts poden **delegar** funcions i competències en els ajuntaments i entitats locals, però vigilaran que facen les coses bé.

Per a això, els ajuntaments han de tindre capacitat per a gestionar bé aquestes funcions.

I Les Corts poden donar-los diners, subvencions perquè els ajuntaments facen aquest treball.

Per a reforçar l'autonomia local i que els ajuntaments puguen gestionar aquests temes per si mateixos, es crearà el Fons de Cooperació Municipal de la Comunitat Valenciana.

Aquests fons són uns diners que reserva la Generalitat perquè els municipis puguen fer les seues activitats i serveis.

També es crearà una comissió mixta entre la Generalitat i la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Una comissió mixta és com un grup de treball.

Aquesta comissió establirà com participaran les 2 entitats i informarà Les Corts de lleis que afecten les entitats locals.

També ajudarà en la posada en marxa de plans d'actuació.

Delegar
és permetre a uns altres que facen coses o presten serveis que haurien de fer ells.

■ Article 65. Comarques

Les Corts poden decidir per llei dividir el territori valencià en comarques.

Però abans han de consultar les entitats locals.

Les comarques són conjunts de diferents municipis pròxims que s'uneixen per a gestionar assumptes i serveis comuns.

També hi ha àrees metropolitanes i agrupacions de comarques.

Les àrees metropolitanes són el territori que comprén una gran ciutat i un conjunt de poblacions del seu voltant.

Totes aquestes divisions del territori han d'aprovar-se per llei de les Corts i han d'aprovar-les almenys 66 diputats i diputades.

Article 66. Diputacions

La Constitució, les lleis de l'Estat i l'Estatut permeten l'autonomia provincial.

Això és l'autonomia de Castelló, València

i Alacant perquè **desenvolupen** els seus serveis propis.

Això es fa a través de les diputacions provincials.

La Generalitat pot **delegar** funcions que no siguen d'interés general de la Generalitat Valenciana en les diputacions provincials.

La Generalitat coordinarà les funcions pròpies de les diputacions provincials quan siguen d'interés general de la Comunitat Valenciana.

Els pressupostos de les diputacions s'uniran als pressupostos de la Generalitat perquè puguen realitzar les seues funcions.

Les diputacions són com institucions de la Generalitat i han de complir les seues normes.

Si no les compleixen, la Generalitat pot obligar-los a complir-les.

A més, Les Corts poden llevar-los les seues funcions si afecten l'interés general de la Comunitat Valenciana.

Desenvolupar

ací és aplicar, adaptar aquestes lleis perquè es complisquen ací.

Delegar

és permetre a uns altres que facen coses o presten serveis que haurien de fer ells.

Centre de la ciutat de València

Títol 9. Economia i Hisenda

Ací parla de temes relacionats amb els diners i la riquesa i les coses que té la Comunitat Valenciana.

Article 67. Pressupostos

Els pressupostos de la Generalitat Valenciana han de ser **autònoms**, suficients i solidaris. La Generalitat pot fer lleis perquè els pressupostos siguen autònoms. I pot aplicar els impostos necessaris.

Els ingressos de la Comunitat Valenciana han de ser suficients perquè pugades desenvolupar les seues funcions i prestar un bon servei als valencians i valencianes. Si aquests ingressos no són suficients, han d'igualar-se en totes les **regions**.

Pressupostos autònoms significa independents, que els diners són només per a coses de la Generalitat. Els pressupostos són els diners que necessites per a fer alguna cosa. Són els ingressos i les despeses.

Regions són zones, territoris.

La Generalitat Valenciana també ha de ser solidària dins del seu territori i repartir els diners del seu pressupost de manera igualitària.

Per a desenvolupar les seues funcions, la Generalitat té **patrimoni** i **hisenda** propis.

■ Article 68. Compensació

Si s'eliminen alguns impostos a Espanya i això afecta la Comunitat Valenciana, l'Estat ha de compensar-la.

Això significa que ha de donar-li els diners que necessita per a desenvolupar les seues funcions.

■ Article 69. Col·laboració amb l'Estat

El Servei Tributari Valencià és l'encarregat dels impostos propis de la Generalitat.

Una llei dirà com es gestionen i es controlen els impostos que es donen a la Generalitat. Aquests impostos cedits també els gestionarà el Servei Tributari Valencià.

Les reclamacions contra els impostos propis les atendran els **òrgans econòmics** i administratius valencians. I es faran com diu la llei de finançament de les comunitats autònomes.

Patrimoni

són les possessions d'una persona o una institució. Les seues pertinences i propietats.

Hisenda

és la riquesa que té un estat o una regió. També és qui s'encarrega de recaptar impostos.

Òrgans econòmics

són com grups de treball dedicats a temes de diners o institucions.

Article 70. Ajuntaments

Si la Generalitat posa impostos que coincideixen amb impostos municipals, ha de **compensar** al municipi.

És a dir, ha de donar-li alguna cosa per a no perjudicar els seus ingressos o el seu **desenvolupament**.

Si s'eliminen alguns impostos estatals o autonòmics que afecten els municipis també cal compensar-los.

La Generalitat donarà als municipis o pobles els ingressos que venen de l'Estat.

I els repartirà segons dicta la llei.

Aquests ingressos han de ser suficients perquè puguin desenvolupar les seues funcions.

Els municipis, a través dels ajuntaments, han de fer que els ciutadans i ciutadanes participen en els seus pressupostos.

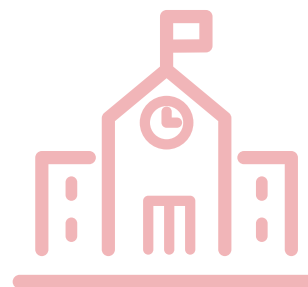
És a dir, que opinen sobre en què volen que es gasten els diners del municipi.

Compensar

és donar una cosa o fer un benefici a una persona o institució com a reparació d'un mal, perjudici o molèstia que li han causat.

El desenvolupament

és la capacitat de desenvolupar-se, que és fer-se una cosa més gran, més rica o més important.

Article 71. Patrimoni de la Generalitat

El **patrimoni** de la Generalitat està format per:

- Els **béns** i drets que tenia quan es va aprovar l'Estatut.

Patrimoni

són les possessions d'una persona o una institució. Les seues pertinences i propietats.

Béns

són les propietats i riqueses.

- Els béns i drets relacionats amb els serveis cedits per l'Estat a la Comunitat Valenciana.
- Els béns dels valencians i valencianes que moren sense fer testament.
- Altres donacions i herències.
- Els béns i drets que té perquè ha comprat alguna cosa o ha venut un local, o obté diners per un lloguer.

Una llei de Les Corts controla el patrimoni de la Comunitat Valenciana.

■ Article 72. Hisenda de la Generalitat

La **hisenda** de la Comunitat Valenciana està formada per:

- Els ingressos que procedeixen del seu patrimoni i de donacions, subvencions o herències.
- Els impostos propis i els beneficis dels impostos que li cedeix l'Estat.
- Els recàrrecs sobre els impostos quan la gent no paga a temps.
- Una part de tot el que recapta l'Estat.
- Les subvencions que li arriben dels pressupostos generals de l'Estat.
- Altres mitjans que té per a finançar-se i aconseguir diners.
- Els ingressos que procedeixen del Fons de Compensació Interterritorial.
- Els ingressos per multes o sancions.
- Els ingressos que procedeixen de la Unió Europea.

Hisenda

és la riquesa que té un estat o una regió. També és qui s'encarrega de recaptar impostos.

■ Article 73. Cessió d'impostos

L'Estat cedeix a la Comunitat Valenciana els beneficis d'alguns impostos, com:

- La meitat de l'impost de la renda de les persones.
- L'impost de patrimoni.
- L'impost per herències o per donacions.
- L'impost d'algunes escriptures que es paguen en el notari.
- L'impost sobre transmissions patrimonials. Aquest impost es paga, per exemple, quan compres una cosa per segona vegada.
- L'impost per guanyar premis en jocs, com per exemple la loteria.
- La meitat de l'**IVA**.
- Més de la meitat de l'impost especial que tenen begudes com el vi, l'alcohol. També el tabac o el petroli.
- L'impost especial que té l'electricitat i alguns mitjans de transport.

IVA: és l'impost que tenen els productes.

■ Article 74. Recaptació de l'Estat

El parlament i el govern de l'Estat decidiran quina quantitat dels diners que recapta l'Estat és per a la Generalitat Valenciana.

■ Article 75. Respecte a la Constitució

La recaptació de diners i el control dels impostos es fa d'acord amb la Constitució espanyola.

També la manera de col·laborar en els impostos de l'Estat.

■ Article 76. Pressupost

El Consell ha d'elaborar els pressupostos de la Generalitat.

I Les Corts han d'aprovar-los.

Cal presentar-lo en Les Corts abans de l'1 de novembre.

El pressupost es fa cada any.

El pressupost ha d'incloure tots els ingressos

i **despeses** de tots els organismes públics valencians

i les empreses públiques valencianes.

També els beneficis que hi haja per impostos propis de la Generalitat Valenciana.

Despeses
són els diners
que es gasten.

■ Article 77. Deute públic

La Generalitat podrà emetre **deute públic**

per a algunes de les seues despeses.

Necessita el permís de Les Corts.

A més, l'emissió de deute públic

ha de fer-se de manera coordinada amb l'Estat.

Deute públic
és com un préstec
que demana la
Generalitat
i ha de retornar-lo.

■ Article 78. Institucions de crèdit

La Generalitat pot crear institucions de crèdit.

Les institucions de crèdit són entitats que fan préstecs o depòsits de diners, com, per exemple, els bancs.

La Generalitat pot crear aquestes institucions de crèdit per a desenvolupar la seua gestió econòmica.

■ Article 79. Empreses públiques

La Generalitat Valenciana podrà crear entitats i organismes per a augmentar l'ocupació i per a un millor desenvolupament econòmic i social. També col·laborarà amb entitats públiques i privades d'innovació i investigació.

Totes les **empreses públiques** de la Generalitat han de crear-se per mitjà d'una llei de Les Corts. I han de coordinar-se amb el sector públic estatal.

La Generalitat dirà quines persones formaran part i gestionaran les empreses públiques de l'Estat que estiguen a la Comunitat Valenciana.

Empreses públiques són empreses que l'amo és l'Estat.

■ Article 80. Ocupació

La Generalitat ha de garantir a totes les persones un treball digne que estiga ben pagat i en bones condicions de seguretat i igualtat.

La Generalitat ha d'assegurar que tingues una jornada laboral bona i no hages de treballar tot el dia. També que tingues descansos i vacances pagades.

El treball ha de permetre't desenvolupar la teua vida familiar i professional.

Per a això, la Generalitat ha de defensar els teus drets:

- Protecció legal i laboral per a les mares embarassades.
- Permisos pagats per a pares i mares després del naixement dels seus fills o filles o per a persones que adopten un xiquet o xiqueta.

La Generalitat intentarà que hi haja cooperatives de treball en les quals participen els treballadors i treballadores.

En una cooperativa, totes les persones que treballen són propietàries de l'empresa.

Tots els valencians i valencianes tenen dret als serveis públics d'ocupació i a la formació professional.

Interior de les Corts Valencianes

Títol 10. Reforma de l'Estatut

Ací parla dels canvis que pot haver-hi en aquest estatut.

Article 81. Reforma de l'Estatut

L'Estatut es pot reformar i canviar alguna cosa.

Aquests canvis poden demanar-los:

- El Consell
- Almenys 33 diputats o diputades de Les Corts
- També 2 grups parlamentaris
- Les Corts Generals

Per a fer els canvis és necessari que els aproven almenys 66 diputats i diputades de Les Corts.

Si els canvis són només de les seues funcions, només cal que els approve

la **majoria simple** de Les Corts.

La **majoria simple** és que hi haja més vots a favor que en contra.

Si aquests canvis no s'aproven,
no es podran tornar a demanar canvis
sobre els mateixos punts
en la mateixa **legislatura** de Les Corts.

Els passos per a reformar algun punt de l'Estatut són:

1. Les Corts han d'aprovar la reforma.
2. Es presenta en el Congrés el nou text de l'Estatut amb una proposició de llei.
3. Si el Congrés admet la proposta de reforma, una comissió constitucional la revisa. Això és un grup de treball del Congrés.
4. Si les Corts Generals no aproven la reforma o fan algun canvi, torna a Les Corts perquè ho estudien de nou.
5. Les Corts Generals han d'indicar el motiu pel qual rebutgen els canvis i donar solucions.
6. Quan les Corts Generals ja han aprovat la reforma, la Generalitat Valenciana pot preguntar als valencians i valencianes si estan d'acord amb aquesta reforma. La Generalitat té 6 mesos per a poder-ho preguntar.

Legislatura

és el període de temps que comença amb l'elecció dels membres del parlament i acaba amb la seua dissolució, abans d'unes noves eleccions.

L'Esplanada d'Espanya a Alacant

Disposicions

L'Estatut té en la part final diverses disposicions.

Les disposicions valen igual que els articles de l'Estatut.

En les disposicions hi ha aclariments a algunes qüestions concretes.

Les disposicions addicionals

- Les competències financeres de la Comunitat Valenciana seran les que diga la llei de finançament de les comunitats autònomes.
- Les competències financeres són les funcions que tenen a veure amb els diners.
- Qualsevol llei de l'Estat que augmente les **competències** de les comunitats autònomes també augmentarà les competències de la Comunitat Valenciana.
- La Comunitat Valenciana podrà governar-se de manera autònoma en igualtat de condicions que la resta de les comunitats autònomes. I vigilarà que això siga així i no hi haja desigualtats.

Les **competències** són les funcions o les seues tasques o interessos. És al que es dedica. El que ha de fer.

- Una llei de l'Estat crearà el Patronat de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, que recollirà la història de la Comunitat Valenciana i d'altres pobles d'Espanya. La Comunitat Valenciana participarà en aquest patronat.
- Les institucions i les administracions de la Generalitat Valenciana utilitzaran sempre un llenguatge no sexista.

■ Les disposicions transitòries

Les disposicions transitòries expliquen els passos a seguir en alguns assumptes.

Són normes que tenen una duració concreta.

- La Generalitat Valenciana crearà una Comissió Mixta de Transferències formada per representants de l'Estat i de la Generalitat. Aquesta comissió es crearà per a controlar les funcions que l'Estat **delega** en la Comunitat. Dins de la Comissió Mixta hi haurà grups de treball per a controlar els mitjans materials, els diners o els mitjans personals que l'Estat ha de donar a la Generalitat Valenciana. La Comissió Mixta de Transferències ha d'informar cada cert temps Les Corts del que fa.

Delegar
és permetre a uns altres que facen coses o presten serveis que haurien de fer ells.

- El govern ha d'aprovar els acords de la comissió mixta mitjançant un decret. Un decret és una espècie de llei. I ha de publicar aquests acords en el Boletín Oficial del Estado i el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana perquè es posen en marxa.
- L'Estat també pot donar béns, oficines o locals a la Generalitat Valenciana perquè faça **tasques** de l'Estat en el seu territori.
- Els funcionaris que treballen en serveis estatals que l'Estat dona a la Generalitat Valenciana, passen a ser treballadors i treballadores de la Generalitat Valenciana.
- L'Estat ha de garantir que hi haja diners per a poder passar algunes funcions de l'Estat a la Generalitat Valenciana. Això es diu transferir funcions.
- La Generalitat Valenciana tindrà la competència exclusiva del **dret civil foral valencià**.
- Segons diu aquest Estatut, el President de la Generalitat pot **dissoldre** Les Corts a partir de les eleccions de 2007.
- Quan les Corts Generals aproven la reforma en l'Estatut, es fa un **referèndum** per a consultar els valencians i valencianes si els sembla bé.

Tasques són treballs, coses concretes que s'han de fer.

El **dret civil foral valencià** són les normes i lleis que hi havia en l'antic Regne de València.

En aquest text **dissoldre** és desfer. Les persones que formen Les Corts deixen el seu càrrec fins que hi haja noves eleccions.

Un **referèndum** és una consulta a la ciutadania per a veure si els semblen bé els canvis en l'Estatut.

Disposició final

Aquest Estatut d'autonomia ha de complir-se des del dia que es publica en el Boletín Oficial del Estado.

Per això,
mane a tots els espanyols,
tant a les persones com a les institucions,
que complisquen i vigilen que tothom
compleix aquest Estatut.

Palau de la Zarzuela, Madrid, 1 de juliol de 1982

Joan Carles,
Rei d'Espanya

Leopoldo Calvo-Sotelo,
el president del govern

Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana
